

POSTANOWIENIE

Dnia 4 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi P.T.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
V ACa 836/22,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 4 grudnia 2024 r.,

oddala skargę.

Marek Dobrowolski Krzysztof Wiak Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Pismem z 27 września 2023 r. pełnomocnik P.T. (dalej: „skarżący”) złożył
skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej
zwłoki w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie pod
sygn. akt V ACa 836/22. Skarżący wniósł o:

- (1) stwierdzenie, że w sprawie zawisłej przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie,
dotyczącej pozwu o zapłatę przeciwko M.T. i syndykowi masy upadłości A.T. (V
ACa 836/22), ma miejsce przewlekłość postępowania;
- (2) wydanie Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie zalecenia co do niezwłocznego

- rozpoznania wniesionych przez pozwanych apelacji;
- (3) przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 10 000,00 (dziesięciu tysięcy) złotych;
- (4) zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącego kosztów postępowania, w tym kosztów z tytułu zastępstwa prawnego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi skarżący wskazał, że w niniejszej sprawie wystąpiła przewlekłość postępowania, związana z doręczeniem wniesionych przez pozwanych apelacji i ich rozpoznania, co ma miejsce od dnia uprawomocnienia się postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie o częściowym zwolnieniu pozwanych z opłaty sądowej, tj. od tych apelacji, a więc od dnia 10 sierpnia 2023 roku. Od tej daty w sprawie nie została podjęta jakakolwiek czynność mająca na celu doręczenie powodowi tych apelacji, a przedtem wezwania pozwanych do jej opłacenia. W ocenie skarżącego, brak jest uzasadnienia dla zwłoki w tym zakresie, co uniemożliwia rozpoznanie tych apelacji w rozsądnym terminie i co ma dla powoda istotne znaczenie, ponieważ apelacje i wszystkie wcześniej podejmowane czynności przez pozwanych, także przez Sądem I instancji, miały wyłącznie na celu przewleczenie tej sprawy i uniemożliwienie powodowi dochodzenia swoich słuszych praw. Składane przez skarżącego wnioski w toku tego postępowania nie miały przy tym żadnego znaczenia dla braku podejmowania przez Sąd Apelacyjny w Warszawie czynności związanych z opłaceniem wniesionych apelacji, ich ewentualnym doręczeniem powodowi i samym późniejszym ich rozpoznaniem.

Odpowiedź na powyższą skargę złożył Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie. W piśmie z 19 listopada 2024 r. wniósł o jej oddalenie. W uzasadnieniu swojego stanowiska podniósł on, że apelacja pozwanych wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 29 czerwca 2022 r. Tego dnia sprawa została zarejestrowana, wylosowano sędziego referenta oraz wpisano sprawę do repertorium ACa. Zarządzeniem z 22 grudnia 2022 r. wezwano pozwanych do uzupełnienia braków apelacji w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia apelacji. Ponadto wezwano ich do uzupełnienia braków formalnych wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w terminie tygodniowym,

pod rygorem zwrotu wniosku. Postanowieniem z 7 lutego 2023 r. zarządzono dochodzenie w celu ustalenia rzeczywistego stanu majątkowego pozwanych. Następnie, postanowieniem z 17 kwietnia 2023 r. został rozpoznany wniosek pozwanych o zwolnienie ich od kosztów sądowych w postępowaniu apelacyjnym. Postanowieniem z 30 maja 2023 r. odrzucono w części wnioski o uzasadnienie postanowienie z 17 kwietnia 2023 r. Postanowieniem z 19 lipca 2023 r. zostało utrzymane w mocy orzeczenie referendarza sądowego z 17 kwietnia 2023 r. Pozwani złożyli wnioski o uzasadnienie postanowienia z 17 kwietnia 2023 r. i zostali wezwani do uiszczenia opłaty sądowej od wniosku w terminie tygodniowym, pod rygorem odrzucenia. Uzasadnienie to zostało im wysłane 14 grudnia 2023 r. Tego samego dnia Sąd Apelacyjny w Warszawie zawiesił postępowanie apelacyjne wobec A.T. (na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c.), podjęte następnie z udziałem syndyka masy upadłości. Syndyk został wezwany do uiszczenia opłaty od wniosku pozwanej o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 19 lipca 2023 r. w terminie tygodniowym, pod rygorem odrzucenia wniosku. Skarżący wniósł o zabezpieczenie powództwa, jednakże 5 lutego 2024 r. zarządzono zwrot jego wniosku na podstawie art. 130^{1a} § 1 k.p.c. Następnie skarżący uzupełnił braki wniosku. Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z 28 czerwca 2024 r. oddalił wniosek o udzielenie zabezpieczenia, a następnie postanowieniem z 5 września 2024 r. odrzucił wniosek o uzasadnienie. Zarządzeniem z 6 września 2024 r. przedstawiono sprawę referendarzowi sądowemu, celem nadania biegu apelacjom, ewentualnie podjęcia innych stosownych czynności. Zarządzeniem z 10 września 2024 r. wezwano apelujących do uzupełnienia braków fiskalnych apelacji w terminie tygodniowym, pod rygorem odrzucenia apelacji. Postanowieniem z dnia 3 października 2024 r. została odrzucona apelacja syndyka masy upadłości A.T.

W dalszej części uzasadnienia Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wskazał, że dokonując oceny w zakresie przewlekłości postępowania nie należy zwracać uwagi wyłącznie na długość toczącego się procesu i okresu oczekiwania na termin rozprawy. Jedynie nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonania określonych czynności sądowych, prac i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki, a takie, zdaniem Prezesa

Sądu Apelacyjnego w Warszawie, nie wystąpiły w niniejszej sprawie. Oprócz czynności formalnych, takich jak: zarejestrowanie sprawy, wylosowanie sędziego referenta, rozpoznano wnioski o zwolnienie od kosztów skargi na orzeczenie referendarza, wnioski o zabezpieczenie powództw, wnioski o uzasadnienie, zawieszono i podjęto postępowanie w sprawie wobec upadłości strony, odrzucono jedną z apelacji.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie podniósł również, że ocena, czy zachodzi nieuzasadniona zwłoka w rozpoznaniu sprawy, nie może być oderwana od obowiązku rozpoznawania wszystkich wniesionych spraw bez nieuzasadnionej zwłoki, przy zachowaniu zasady rozpoznawania spraw według kolejności ich wpływu oraz uwzględnieniu przepisów nakazujących rozpoznanie niektórych rodzajów spraw w ustawowo określonych terminach. Nie jest zatem możliwe, aby sprawa, która nie ma charakteru pilnej, została rozpoznana przed sprawami, które wpłynęły do sądu wcześniej.

W dalszej części uzasadnienia podniesiono również, że w sytuacji nadmiernego wpływu spraw w krótkim czasie, gdy występujące zaległości są tylko przejściowe i zostały podjęte rozsądne, szybkie i skuteczne środki zaradcze, państwo nie powinno ponosić odpowiedzialności za naruszenie Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zaznaczył, że od chwili, gdy skarżący wytoczył powództwo, do Sądu Okręgowego w Warszawie i Sądu Apelacyjnego w Warszawie wpłynęła bardzo duża ilość spraw, których źródłem były umowy kredytu waloryzowanego od waluty obcej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest niezasadna i zasługuje na oddalenie.

Zgodnie z treścią przepisu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę

na stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Ustawodawca nie wskazał konkretnego terminu, po upływie którego należy uznać, że dochodzi do przewlekłości postępowania, jednakże zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego zasadniczo przyjmuje się, iż skarga o stwierdzenie takiej przewlekłości jest uznawana za zasadną w przypadku przekroczenia okresu 12 miesięcy bezczynności sądu II instancji w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej (np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 22 stycznia 2019 r., I NSP 79/18; z 9 stycznia 2019 r., I NSP 4/18). Okres ten liczy się od dnia wniesienia apelacji.

W niniejszej sprawie skarga na przewlekłość postępowania została wniesiona po upływie ok. 27 miesięcy od dnia wpływu apelacji wraz z aktami sprawy do Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Pomimo obiektywnie długiego okresu oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej, należy przyznać rację Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie, że w zakresie oceny wystąpienia przewlekłości postępowania znaczenie ma nie tylko sam sztywny upływ czasu, ale wszystkie okoliczności wpływające na przebieg danego postępowania, w tym również podejmowane w trakcie przez sąd czynności oraz postępowanie skarżącego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15).

W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w Warszawie w okresie od 22 grudnia 2022 r. do 3 października 2024 r. podejmował w rozsądnych odstępach czasu stosowne czynności, których przeprowadzenie było zasadne i konieczne z punktu widzenia rozpoznania sprawy głównej. Wbrew twierdzeniu skarżącego, nie można ich zatem traktować jako świadczących o przewlekłości postępowania.

Sąd Apelacyjny w Warszawie nie może odpowiadać również za zachowania stron, które decydują się skorzystać z przewidzianych prawem środków, np. złożenia wniosku o zwolnienie z kosztów sądowych. Nie mógł ich bezpodstawnie pominąć, gdyż byłoby to *contra legem*, nawet jeżeli konieczność ich rozpatrzenia skutkowałą dłuższym czasem oczekiwania na merytoryczne rozpoznanie sprawy głównej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji.

Marek Dobrowolski Krzysztof Wiak Maria Szczepaniec

[a.ł.]

ZG